

Çevrimiçi ölçme ve de?erlendirmeye yönelik özyeterlik ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Çevrimiçi ölçme ve de?erlendirmeye yönelik özyeterlik ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18562>

Özet

Çevrimiçi ölçme ve değerlendirme yönelik özyeterlik ölçeği, Koç, Uzun ve Ünal (2022) tarafından geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, eğitimcilerin ve öğretmenlerin çevrimiçi öğrenme ortamlarında ölçme ve değerlendirme süreçlerini yürütme, etkinlik tasarlama ve teknolojik sorunların çözme konusundaki inanç düzeylerini, yani **özyeterlik** algılarını ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Bu araç, özellikle uzaktan eğitim ve dijitalleşen eğitim süreçlerinde öğretmen yeterliliklerinin belirlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Geliştirme sürecinde yüksek düzeyde kapsam geçerliği ve güvenirlik kanıtları sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Özyeterlik, Çevrimiçi Ölçme ve Değerlendirme, Uzaktan Eğitim, Ölçek Geliştirme, Güvenirlik, Geçerlik, Eğitim Teknolojileri.

Yazarlar

Adem Koç, Neslihan Burcu Uzun, Mine Nur Ünal Coral.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, eğitim profesyonellerinin ve öğretmenlerin, çevrimiçi öğrenme ve öğretme süreçleri bağlamında gerçekleştirdikleri ölçme ve değerlendirme faaliyetlerine yönelik sahip oldukları **özyeterlik** düzeylerini güvenilir ve geçerli bir şekilde belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda, ölçek maddeleri kazanımlara uygun etkinlik oluşturma, bilişsel becerileri sorgulama, öğrenci motivasyonunu artırma, teknik sorunların çözme ve farklı değerlendirme tekniklerini (proje, portfolyo vb.) çevrimiçi ortamlara aktarma gibi kritik yeterlik alanlarını kapsamaktadır.

Ölçek, eğitim kurumlarının dijital dönüşüm süreçlerinde personelinin ihtiyaç duyduğu mesleki gelişim alanlarını tespit etmesine yardımcı olmakta ve çevrimiçi değerlendirme uygulamalarının etkinliğini artırmaya yönelik stratejiler geliştirmesi için sağlam bir zemin sunmaktadır.

Yapı (Construct)

Ölçek, Albert Bandura'nın sosyal bilişsel kuramına dayanan **özyeterlik** yapısını ölçmektedir. Burada odaklanılan spesifik alan, eğitimcilerin **Çevrimiçi Ölçme ve Değerlendirme** (Online Measurement and Evaluation) görevlerini başarıyla bir şekilde gerçekleştirmeye kapasitelerine olan inançlardır. Bu yapı, genellikle eğitim teknolojileri kullanımı ve pedagojik bilgi alanlarının kesişiminde yer alır. Ölçeğin alt faktörleri, eğitimcilerin hem teknik yeterliliklerini (çevrimiçi araçları kullanma ve sorun çözme) hem de pedagojik yeterliliklerini (uygun etkinlik tasarlama, geri bildirim

sağlama ve öğrenci gelişimini izleme) kapsamaktadır.

Geçerlik (Validity)

Ölçek geliştirme sürecinde, kapsam geçerliğine büyük önem verilmiştir. Başlangıçta oluşturulan maddelere ilişkin hesaplanan ****Kapsam Geçerlik**** oranları (KGO), 0,11 ile 1,00 arasında değışkenlik göstermiştir. Dokuz uzmanın görüşleri alınmış ve Veneziano ve Hooper'ın (1997) kriterlerine göre uygunluk ölçütü 0,75 olarak belirlenmiştir.

Bu kriterler ışığında, KGO değeri 0,75 ve üzerinde olan toplam 49 madde, uzman görüşleri doğrultusunda küçük düzenlemeler yapılarak deneme formuna dahil edilmiştir. Deneme formundaki maddelerin ortalaması olarak hesaplanan Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ) ise ****0,91**** olarak bulunmuştur. Yurdugöl (2005) kriterlerine göre KGİ'nin KGO'dan büyük olması nedeniyle, kapsam geçerlik indeksinin tüm ölçek için istatistiksel olarak anlamlı olduğu yorumu yapılmıştır.

Güvenirlik (Reliability)

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, yüksek düzeyde iç tutarlılığına sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğin açışkladışış toplam varyans oranı ****%65,895**** olarak hesaplanmıştır. İç tutarlılık katsayıları şu şekildedir:

Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı: 0,958

McDonald Omega Katsayısı: 0,962

Ayrıca, alt faktörlere ilişkin yapılan analizlerde Birleştirici Güvenirlik (Composite Reliability) katsayıları sırasıyla 0,95 ve 0,93 olarak; Yakınsak Geçerlik (Average Variance Extracted - AVE) değerleri ise 0,611 ve 0,537 olarak saptanmıştır. Her iki faktör için de ayrışaksak geçerlik (Discriminant Validity) şartlarının sağlandığı tespit edilmiştir, bu da faktörlerin birbirinden yeterince ayrışışışını göstermektedir.

Faktör Analizi

Güvenirlik analizlerinde toplam varyansın %65,895'inin açıklanması, ölçeğin güçlü bir faktör yapısına sahip olduğunu işaret etmektedir. Alt faktörlere ilişkin sunulan Birleştirici Güvenirlik ve Yakınsak Geçerlik değerleri (0,95, 0,93 ve 0,611, 0,537), ölçeğin birden fazla alt boyuttan oluştuğunu ve bu boyutların yapışsal bütünlüğünün yüksek olduğunu teyit etmektedir. Bu sonuçlar, ölçeğin çevrimiçi ölçme ve değerlendirme özyeterliliğini çok boyutlu bir yapıda başarıyla modellediğini göstermektedir.

Ölçek (Instrument)

Test Tipi: Geliştirme (Özyeterlik Ölçeği)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

Dil: Türkçe

Derecelendirme: 0-100 arasında 10'ar puanlık aralıklar ile oluşan 11'li puanlama sistemi kullanılmaktadır (0=hiç katılmıyorum; 100= tamamen katılıyorum).

Madde Sayısı: Deneme formu 49 maddeden oluşmuştur. Nihai formun madde sayısı belirtilmemekle birlikte, örnek maddeler 25 adet olarak sunulmuştur.

Popülasyon Grubu: Öğreticiler, Öğretmenler, Akademisyenler.

Yaş Grubu: Yetişkin (Eğitim alanında çalışan profesyoneller).

Popülasyon Detayları: Uzaktan veya çevrimiçi eğitim süreçlerini yürüten veya bu süreçlerde ölçme değerlendirme görevlerini üstlenen eğitimciler.

Test Metodolojisi: Gözlemsel ve öz bildirim temelli psikometrik ölçüm.

Anahtar Kelimeler

Ölçme ve Değerlendirme, Çevrimiçi Eğitim, Cronbach Alfa, McDonald Omega, Kapsam Geçerliliği, Uzaktan Öğretim.

Yazarlar (Detaylar)

Sorumlu Yazar: Adem Koç

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilinmiyor

İletişim E-posta Adresi: ademkoc@mersin.edu.tr

Yazışma Adresi: Bilinmiyor (Mersin Üniversitesi ile ilişkilidir.)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2022

Kullanım Şinleri ve Ücret: Akademik ve araştırma amaçlı kullanım için orijinal makaleye başvurulması tavsiye edilir.

Kaynaklar (References)

Koç, A., Uzun, N.B. & Ünal, M.N. (2022). Çevrimiçi ölçme ve değerlendirme yönelik özyeterlik ölçeğinin geliştirilmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 8(1), 87-98. DOI: <https://doi.org/10.24289/ijsser.1031155>

Veneziano, L., & Hooper, A. (1997). A method for quantifying and evaluating content validity of assessment devices. *Educational and Psychological Measurement*, 57(4), 672-688.

Yurdugül, H. (2005). Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için içerik geçerliği indekslerinin kullanılması. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 4(2), 295-306.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: <cevrimici-olcme-ve-degerlendirmeye-yonelik-ozyeterlik-olcegi-toad.pdf>

Çevrimiçi ölçme ve değerlendirme yönelik özyeterlik ölçeğinin Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

M10. Çevrimiçi ölçme değerlendirme sürecinde kazanımlara uygun alternatif etkinlikler oluşturabilirim.

M33. Çevrimiçi ölçme değerlendirmede bilişsel becerileri sorgulamaya yönelik etkinlikler geliştirebilirim.

M8. Çevrimiçi öğretim sürecinde gerçekleştireceğim ölçme değerlendirme etkinlikleri ile öğrenci öğrenmelerini takip edebilirim.

M22. Çevrimiçi ölçme değerlendirme etkinliklerinde uygulama için uygun süreye karar verebilirim.

M1. Geliştirdiğim ölçme değerlendirme etkinliklerini çevrimiçi ortamlara aktarabilirim.

M21. Çevrimiçi ölçme değerlendirme uygulamaları ile öğrenci gelişimini objektif bir şekilde izleyebilirim.

M6. Çevrimiçi öğretim sürecinde öğrenci motivasyonunu artırmaya yönelik ölçme değerlendirme etkinlikleri geliştirebilirim.

M30. Çevrimiçi ölçme değerlendirme materyali geliştirebileceğim internet sitelerini etkin bir şekilde kullanabilirim.

M20. Çevrimiçi sorun yapabileceğim uygulamalarda yaşadığımız sorunları çözebilirim.

M42. Çevrimiçi ölçme değerlendirme etkinliklerine çevrimiçi öğretim sürecinin her aşamasında yer verebilirim.

M17. Çevrimiçi öğrenme sürecinde öğrencilerin öğrenme eksiklerine göre uygun geri bildirim sağlayabilirim.

M5. Çevrimiçi ölçme değerlendirmeye ilişkin yaşadığım donanımsal sorunları çözebilirim.

M14. Çevrimiçi öğrenme süreci bağlamında öğrencileri tanıtmaya yönelik ne tür etkinlikler kullanacağımı karar verebilirim.

M43. Çevrimiçi öğretim sürecinde ölçme değerlendirme etkinliklerine hangi aşamada yer vereceğimi belirlemekte zorlanırım.

M36. Çevrimiçi ölçme değerlendirmede öğrencilerin uygulama yapmalarına (model/maket oluşturma gibi) yönelik etkinlik tasarlamakta zorlanırım.

M44. Çevrimiçi ölçme değerlendirme etkinlikleri ile üst düzey düşünme becerilerini sorgulamakta zorlanırım.

M48. Bireysel farklılıklara göre çevrimiçi ölçme değerlendirme etkinlikleri geliştirmekte zorlanırım.

M32. Çevrimiçi ölçme değerlendirme etkinliklerinde ders içeriğinin tamamını sorgulamakta zorlanırım.

M45. Çevrimiçi ölçme değerlendirmede akran değerlendirme etkinliklerine yer vermekte zorlanırım.

M12. Alternatif ölçme değerlendirme tekniklerini çevrimiçi ortamlarda uygulamakta zorlanırım.

M16. Çevrimiçi öğrenme sürecinde öğrencilerin öğrenme eksiklerini belirlemekte zorlanırım.

M47. Çevrimiçi ölçme değerlendirme etkinliklerini gerçekleştirirken her öğrencinin gerekli teknolojik araçlara erişebilirliğini göz önünde bulundurmakta zorlanırım.

M24. Çevrimiçi öğretimde alternatif ölçme değerlendirme tekniklerine (proje, portfolyo, performans vb.) yer vermekte zorlanırım.

M34. Çevrimiçi ölçme değerlendirme etkinlikleri ile duyuşsal becerileri sorgulamakta zorlanırım.

M7. Çevrimiçi öğretim sürecinde öğrenci motivasyonunu canlı tutacak ölçme değerlendirme etkinliklerine yer vermekte zorlanırım.